

เขียนงาน

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๙๕๐. เรื่อง “ทำไมต้องบิณฑบาต”

กราบเท้าหลวงพ่อกะ หลวงพ่อคะ เวลาเราปฏิบัติ เราเฝ้าดูลมหายใจอย่างเดียวโดยไม่บิณฑบาต เราก็คอยตามรู้ลมเข้า รู้ลมออก รู้ว่าลมหายใจร้อนเย็น สติเราคอยดูตลอด แต่ไม่บิณฑบาตได้ไหม เพราะหลวงพ่อกะจะบอกว่าอย่าทิ้งคำบิณฑบาต อย่าทิ้งผู้รู้

ลูกก็รู้อยู่ อยู่ที่นี่ไง แต่ถ้าบิณฑบาตแล้วมันเหนื่อย แม้จะต้องบิณฑบาตด้วย ตามดูลมหายใจด้วย เค้าอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้หรือคะ กราบขอบพระคุณหลวงพ่อกะมากเจ้าคะ

ตอบ : อันนี้พูดถึงว่าคำถาม ทำไมต้องมีคำบิณฑบาต

คำว่า “คำบิณฑบาต” มันเป็นข้อเท็จจริงนะ มันเป็นข้อเท็จจริงไง มันเป็นข้อเท็จจริงว่าครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมา

เราจะพูดคำหนึ่งก็หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น สองคำก็หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เพราะอะไร

เพราะท่านเป็นของจริง

เวลาในพระพุทธศาสนา เวลาจะเอ่ยถึง ต้องเอ่ยถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา ท่านประพฤติปฏิบัติมาท่านรู้แจ้งแทงตลอดกิเลสตัดค้นหาความทะยานอยากในใจของท่านมา ท่านถึงวางธรรมและวินัยนี้ไว้ วางธรรมและวินัยนี้ไว้ แล้วมันก็มีเจริญรุ่งเรือง แล้วก็เสื่อมโทรมไปเป็นธรรมดา

ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง

กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มันเจริญขึ้นมาในใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่าน แล้วท่านได้ผลของท่านจริงๆ

พอได้ผลของท่านจริงๆ คำว่า “ได้จริงๆ” มันต้องตรงข้ามกับความจอมปลอม จริงไหม ความจริงมันตรงข้ามกับความเท็จ

แล้วเวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติไป โดยธรรมชาติของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราเป็นปุถุชนคนหนา เวลาปฏิบัติไปมันเท็จทั้งนั้นนะ มันเท็จโดยกิเลสตัณหา ความทะยานอยากของเรา แต่เราไม่รู้

พอเราไม่รู้ อากาที่มันมีความสงบ อากาที่มันพอใจ เหมือนเด็กได้ของเล่นใหม่ เด็กได้ของเล่นใหม่มันก็พอใจตามแต่ที่มันได้ของเล่นใหม่ พอได้ของเล่นของมัน มันก็พอใจ พอมันชิน ชามันก็เบื่อ นี่มันของเล่น มันไม่ใช่ของจริง

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำตามจริงของท่าน เพราะท่านทำตามจริงของท่าน ท่านได้เผชิญกับของเล่น กิเลสมันป้อนให้ กิเลสมันยื่นให้ กิเลสมันหลอกลวง ท่านได้ผ่านการหลอกลวง ผ่านการชุดหลุมพราง ผ่านการที่กิเลสมันปั้นหัวมาเต็มที่แล้ว

พอเต็มที่แล้ว เวลาเอาจริง เอาจริงที่ไหน

เอาจริง เวลามันเจริญแล้วเสื่อมๆ

แล้วมันจริงเพราะอะไร

มันจริงเพราะมีคำบริกรรมไง มันจริงเพราะเราทำจริงไง พอเราทำจริง มันเป็นจริงไง ถ้ามันเป็นจริง เห็นไหม

คนที่ไม่มีวุฒิภาวะมันก็ไม่รู้ว่าอะไรเป็นของเล่น อะไรเป็นของจริง อะไรที่สะดวก อะไรที่มันพอใจ มันก็ว่าอันนั้นถูกต้อง อันนั้นเป็นความจริง แล้วเวลามันเสื่อมไปแล้วก็หลุดมือของมันไป แล้วก็แก้ไขไม่ได้ แก้ไขไม่ถูก

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านจริง เวลาเหตุผลมันไม่สมเหตุผล มันเสื่อมหมดเลย มันเสื่อม มันเสื่อมเพราะอะไร เวลาถ้ามันดีขึ้นมา มันดีขึ้นมาเพราะอะไร

อ้อ! มันดีขึ้นเพราะมันมีคำบริกรรม มันดีขึ้นเพราะท่านทำจริง มีสติคุ้มครองดูแลจริง เวลามันเป็นจริง เออ! มันแตกต่างกับของเล่นนะ นี่มันเป็นความจริงไง นี่เวลาท่านประพฤติปฏิบัติมา เห็นไหม

หลวงพ่อย้ำว่า อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ

ไฉนเราก็ตีบค้นมา เราก็ติ้งที่หลวงตาท่านเล่าของท่านให้ฟัง

เวลาหลวงปู่มันท่านนิพพาน ท่านเป็นผู้อุปัฏฐากอยู่ มันล้มลุกคลุกคลาน ท่านบอกเลย หลวงปู่มันท่านก็เพียบแปล้ด้วยธาตุขันธ์ของท่าน หลวงตาพระมหาบัวท่านก็เพียบแปล้ไปในหัวใจของท่าน เพราะท่านกำลังพิจารณาสุภะอยู่

คนเพียบแปล้ไปคนละอย่าง เพียบแปล้ทางร่างกายคือจะสิ้นอายุขัย เพียบแปล้ทางกิเลสที่กำลังเข้าด้ายเข้าเข็ม แล้วจะเอาชนะเอาพ่ายแพ้มัน แล้วคนที่คุ้มครองดูแลจะไปไหน แล้วท่านก็มานิพพานจากไป

ลองดูสิ ถ้าเราปฏิบัติกำลังเข้าด้ายเข้าเข็ม แล้วครูบาอาจารย์เรามาสิ้นชีวิตไปต่อหน้าเราจะคิดอย่างไร

ท่านไปนั่งปลายเท้า ๒-๓ ชั่วโมง แล้วก็ทบทวนคำสอนของท่านทั้งหมด ทบทวนๆ สรุป เพราะว่าท่านได้ฟัง ท่านเหมือนพระอานนท์

พระอานนท์นะ เวลาอยู่กับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าจะเทศน์ที่ใด พระอานนท์ก็ได้ยินตลอด หลวงปู่มันท่านจะเทศน์ว่าการกับใคร ท่านก็เป็นผู้อุปัฏฐาก ท่านก็นั่งฟังอยู่ ท่านก็มาทบทวนๆ ทบทวนสิ่งต่างๆ แล้วเวลาทบทวน เวลาใครมาแล้วท่านแก้ไข แก้จิตๆ ไปไง

อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ จะไม่เสีย

อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ แล้วมันจะไม่เสีย

ไฉนสิ่งนี้ในการประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้ในวงกรรมฐาน ในวงพระปฏิบัติเราเนี่ย ที่มันเสียหาย เพราะมันทิ้งผู้รู้ มันทิ้งพุทโธ กำหนดเอาว่างๆ กำหนดเอาตามความพอใจ ไปหาเมื่อก็่อยแปดพันเก้า ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ปฏิบัติสั้น ปฏิบัติลัด ปฏิบัติอะไร

เอ็งเอาอะไรเป็นการค้าประกันว่าเอ็งสอนอย่างนั้นแล้วมันถูก เพราะอะไร เพราะเอ็งก็ผิดใจ เพราะเอ็งผิด เอ็งถึงไม่มีหลักการใจ

ถ้าคนที่ถูก หลวงปู่มันท่านถูกเพราะอะไร นี่มันมีเหตุและมีผล ถ้าเหตุมันสมบูรณ์ เหตุมันดี จิตก็สงบ ถ้าวันไหนมันปล่อยปละละเลย วันนั้นมันก็เสื่อมหมด คนเขาทดสอบมาพอแรงแล้ว

ฉะนั้น อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านให้ประพฤติปฏิบัติอย่างนี้ ถ้าประพฤติปฏิบัติอย่างนี้แล้ว คนเรามันจะไม่เหลวไหล มันจะไม่ผิดพลาดไป ถ้าผิดพลาดไป มันก็มีหลักเกณฑ์ของมันใช่ไหม

เวลาหลวงตาท่านบอกว่าท่านจิตเสื่อมๆ ไปหาหลวงปู่มันนี่ใจ

มหา มหานะ จิตของคนมันเหมือนเด็กๆ เด็กๆ มันต้องการอาหาร อาหาร อาหาร กำหนดพุทโธ กำหนดผู้รู้ นี่อาหาร จิตมันจะเสื่อมไปไหน

ครูบาอาจารย์ที่ท่านภาวนาเป็นนะ ใ้เรื่องจิตเสื่อมๆ จิตเสื่อมจากสัมมาสมาธินั้นเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าหลงในกิเลสอีกเรื่องหนึ่ง

เวลาหลงในกิเลสมันจะบอกว่าบรรลุดรรมแล้ว ได้ธรรมแล้ว มันหลอกไปเรื่อย ใ้มัน กิเลสหลอก กิเลสหลอกเป็นเรื่องหนึ่งนะ กิเลสหลอกมันเหตุ เหตุที่มันพลิกมันแปลงจนเอ็งหัวปั่นเลยละ

แต่ถ้าใ้พุทโธๆ มันจะทำความสงบของใจ มันจะให้กิเลสสงบตัวลง มันชี้เกียรติคร้านแล้วมันเอาตามความพอใจของตน นี่มันเป็นความพอใจของตน

นี่พูดถึงว่าทำไมต้องบริกรรม

มันเหมือนคนเขียนหนังสือ ถ้าเราเขียนหนังสือ มันก็จะไดงาน แล้วเสร็จงาน ถ้ามันปากกาถืออยู่แล้วมันไม่เขียน ถ้าไม่เขียน แล้วถ้ามันนั่งอยู่นานๆ มันเมื่อย มันก็วางปากกานั้นซะ ถ้ามันไม่มีคำบริกรรมคือมันไม่เขียน มันไม่ทำ นวกรรมของจิตมันไม่มี

เศร้านะ เราพูดทุกวัน เพราะหลวงปู่เจี๊ยะกับหลวงตาท่านนั่งคุยกัน เราเป็นบุคคลที่ ๓
นั่งอยู่ตรงนั้น

หลวงปู่เจี๊ยะท่านถามเอง ทำไมเดี๋ยวนี้พระมันส์เพหะเหลวแหลกไปหมดเลย

หลวงตาท่านพูดเอง “สมาธิมันยังทำไม่เป็นเลย แล้วมันจะภาวนาได้อย่างไร”

ไอ้พวกเราก็บอกว่า สมาธิมันเป็นหินทับหญ้า สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

ไม่มีสมาธินะ ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธินี้เป็นตัวแยกระหว่างโลกีเยกับโลกุตตระ

โลกีเย โลกีเยก็คิดเอาเอง วิทยาศาสตร์นี่ไง จินตนาการไป จินตมยปัญญา จินไปเถอะ
จินตนาการไปเถอะ เพราะอะไร เพราะจินตนาการได้ตลอดเวลา อะไรก็ได้

แต่ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าสมาธิเสื่อมนะ จบ คนภาวนาเป็นจะรู้ทันที ถ้าสมาธิมันเบา
ลง เสื่อมนะ มันใช้ปัญญาไปไม่ได้ไง มันเป็นสัญญา สัญญาคือโลก สัญญาคือความจำ

พอเป็นสัญญา ในวงกรรมฐานนะ สิ่งที่ยากที่สุดคือสัญญา คือความจำได้หมายรู้

นี่ไง เวลาหลวงปู่มัน เห็นไหม “มหาฯ” สิ่งที่ยากเรียนมาแล้วมันเป็นทฤษฎี มันเป็นธรรมะ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐมาก เลอค่ามาก เลอค่ากับองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราไปจำมา มหา ถ้ามหาจะประพฤติปฏิบัตินะ ทฤษฎีที่เรียนมาใส่ลิ้นชัก
สมองไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้อย่าให้มันออกมา ถ้ามันออกมา มันจะเตะมันจะถีบกัน”

นี่ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว

ถ้ามันออกมามันก็เทียบเคียงหมดไป รู้ใจทั้งหมดไป รู้แล้วทั้งนั้น แล้วทำไปนะ ล้มลุก
คลุกคลานนั่นนะ ถ้ามีวาสนามันก็จะได้จริงขึ้นมา แต่กว่าจะได้จริงขึ้นมามันก็ต้องล้มลุก
คลุกคลาน เพราะกิเลสมันไปเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอกเรา มา
บังเงาใจ ว่าเรารู้ไปก่อนไง มันทุกซั่ม

คนที่เป็นนะ ให้ใส่ลีนชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจไว้ด้วยนะ อย่าให้มันออกมา แล้วประพฤติปฏิบัติไปตามความเป็นจริง แล้วถ้ามันเป็นจริงนะ ทฤษฎีนั้นกับความจริงในใจเราเป็นอันเดียวกันเลย อันเดียวกันเลย

แล้วมหาท่านก็ปฏิบัติอย่างนั้น แล้วเป็นจริงอย่างนั้น ท่านก็บอกเลย เออ! มันเป็นจริง ๆ

แต่ก่อนที่จะเป็นจริง เราตอนนี้ ก่อนที่จะเป็นจริง เราเป็นปุถุชน เราจะฝึกหัดปฏิบัติ จากปุถุชน กัลยาณชน กัลยาณชนคือทำสมาธิได้เป็น ทำได้ง่ายขึ้น

ปุถุชนคนหนากระเสือกกระสนล้มลุกคลุกคลานเกือบเป็นเกือบตาย ถ้าเป็นกัลยาณชนนะ มันเห็นรูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มีสติปัญญาเท่าทันมันก็วาง ๆ ๆ มันฝึกหัดได้เพราะมันเห็นโทษ

แต่เราไม่รู้อะไรเป็นคุณเป็นโทษ คนที่ไม่เป็นเหมือนเด็กทำงานไม่เป็นนะ มันสะเปะสะปะ มันจับต้นชนปลายไม่ถูกหรอก

แต่ถ้าคนเป็นแล้ว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นแล้ว ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ ที่เราพูดทุกวันเพราะเราเสียดาย ข้อวัตรปฏิบัติที่ทุกคนเห็นว่ามันไม่มีค่า ที่มันไร้ค่า เป็นงานกรรมกรนี่

ไอนั้นมันกรรมกรทำ ไ้อ้เราพระทำ พระทำเพราะพระต้องการหาใจของตน พระต้องเห็งอไหลโคลย้อย พระทำมันเกิดจากจิต พระทำคือจิตดวงนั้นเป็นคนทำ

ถ้าจิตมันไม่มีเจตนา มันไม่ไฝกระทำ มันทำใหม่ แล้วถ้าเวลามันทำขึ้นมา พอมันทำมันก็เหนื่อยไซ้ใหม่ พอมันเหนื่อย มันเหนื่อยอยู่ ท่านบอกว่าถึงเป็นเครื่องอยู่ของใจ เพราะมันเหนื่อย มันก็อยู่ตรงงานนี้ไง ถ้ามันไม่มีงานนี้มันก็ส่งออกไป มันก็คิดไปไกลไป

โธ่! มันมีค่ามากเลยถ้าคนเห็นคุณค่าของมัน

แต่คนมองข้าม อยากจะลอยฟ้ามาไง มันไม่มีอยู่จริง

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีการประพฤติปฏิบัติ ต้องตามความจริงขึ้นมา

นี่พูดถึงว่า ทำไมถึงต้องมีคำบริกรรม

ที่นี้ทำไมต้องมีคำบริกรรม คำบริกรรมหมายความว่าให้จิตมันทำงาน

หลวงตาท่านบอกเลย มันภาวนาไม่เป็นเพราะมันขาดคำบริกรรม

มันขาดคำบริกรรมคือมันไม่ยอมเขียนหนังสือ จับปากกาแต่มันไม่เขียน

เอ็งก็เขียนไปสิ เขียนผิดเขียนถูกก็เรื่องหนึ่งนะ เขียนงานจนงานสำเร็จก็อีกเรื่องหนึ่งนะ

เอ็งก็บริกรรมไปสิ มันมีคำบริกรรม ถ้ามีคำบริกรรม มันเหนื่อยใจ

เวลาคนไปวัดไปวา ผู้ที่มาอยู่วัดอยู่วาจะมาประพฤติปฏิบัติ เราก็ตั้งใจของเรา เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เริ่มต้นภาษาเรานะ ไม่เป็นหรือ สะเปะสะปะไปก็บูชาพระพุทธเจ้า เดินจงกรมให้เป็นจริตเป็นนิสัย ฝึกหัดให้เราทำให้ได้เป็น

คนฝึกหัดเป็นเหมือนคนทำครัว คนทำอาหารเป็นแล้วไม่หวั่นไหวในการทำอาหารเลย คนทำไม่เป็นมันต้องไปเปิดตำรานะ แล้วก็ชั่งตวงวัดเลยนะ ใส่น้ำอะไร ใส่น้ำอะไร แล้วเป็นไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้ามันเป็นแล้วจบ

เหมือนกัน เราฝึกหัดปฏิบัติของเรา ก็เหมือนเข้าครัวฝึกหัดทำอาหารนี่ ถ้ามันทำเป็นขึ้นมา เราก็ทำอาหารเป็น แล้วคนทำเป็นแล้วกลัวอะไร ไม่กลัวอะไร คนเป็นนะ

เราฝึกหัดใจให้เราเป็น

ฉะนั้น ฝึกหัด เวลาฝึกหัด เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาก็ฝึกหัดให้มันเป็นขึ้นมา

ไอ้ที่มันไม่เป็นอยู่เนี่ย แล้วพอไม่เป็นแล้วมันเป็นสังคมแล้ว สุ่มหัวกันแล้วก็เถียงกันอยู่อย่างนั้นนะ ของใครผิด ของใครถูก

กิริยา กิริยาคือวิธีการปฏิบัติ เราไปถกกันว่าใครนั่งสวย ใครนั่งไม่สวย ใครเดินสวย ใครเดินไม่สวย มันแค่กิริยา ทำพอเป็นพิธี แล้วก็มานั่งเถียงกันว่าใครเดินสวย เอ็งจะประกวดนางงามหรือ มาเดินจงกรมนะเว้ย ไม่ใช่ประกวดนางงาม

เดินอะไรก็ได้ถ้าจิตมันสงบ เดินอะไรก็ได้ที่มันดีงาม เราก็ฝึกหัดของเรา เราฝึกหัดเพื่อหัวใจของเรา มันต้องมีงานทำ

มันเป็นความคิดอย่างเดียวเท่านั้นนะชาวพุทธนี่ เวลาแก่เฒ่าแล้วจะไปวัดไปวา

ไปทำไม

ไปพักผ่อน

เฮ้ย! ไปปฏิบัติสิ

คนมาบวชพระ อยากบวชพระมากเลย ๓ เดือนจะได้ไปพักผ่อน

เขาคิดว่าบวชแล้วจะสบายไง

หลงตาถึงบอกเลย คนยังไม่เคยภาวนานะ อย่าบอกว่าทุกข์ยากเพราะทำงาน งานการชำระล้างกิเลสมันเป็นงานแลกด้วยความตาย แลกด้วยชีวิต งานอะไรก็ตามแค่เป็นอาชีพ งานปฏิบัติที่ทุ่มทั้งชีวิตนะ เอาชีวิตแลกมาทั้งนั้นนะ มันจะมีงานอะไรจะต้องทุ่มเทเท่ากับงานปฏิบัติ

แล้วพอเราเป็นชาวพุทธ ไปบวช ๓ เดือนจะไปนอน จะไปพักผ่อน

หา?

คิดผิด

นี่ก็เหมือนกัน เวลาไปวัดไปวาจะไปพักผ่อน

จะไปพักผ่อนก็ไปโอเรียนเต็ลสิ ไปโรงแรมนะ ไฮ้ไฮ้! คนบริการเต็มทีเลย

ไฉนเราจะไปปฏิบัติต่างหาก ทีนี้เราจะไปปฏิบัติ เราถึงต้องศึกษา ต้องค้นคว้า แล้วมีการกระทำของเรา นี่พูดถึงนักปฏิบัตินะ เราทำงาน งานของจิต เวลาทำงานเราทุกข์ไหม แล้วนี่ทำงานที่จะไม่ตาย

เวลาตาย หลวงปู่มั่นท่านหมดอายุขัยของท่าน ท่านทิ้งธาตุขันธ์ของท่าน แต่หัวใจแวววาว มีอะไรตาย เวลาเป็นจริง กิเลสตายแล้วมันเหนืออะไร โอ้ย! มันชัดเจนของมันนะ

นี่พูดถึง งานอย่างนี้มันเป็นงานที่เลอค่า ฉะนั้น พอเลอค่าขึ้นมา มันต้องทุ่มเทกันเต็มที่

แต่มันมีพระส่วนหนึ่งไง พุทธภาษาเราเลย ภาวนาไม่เป็น ภาวนาไม่เป็นมันไม่มีหลักเกณฑ์ ถ้าภาวนาเป็นมันพูดพ้นจากหลักเกณฑ์อันนั้นไม่ได้

ครูบาอาจารย์ที่ท่านฟังเทศน์ฯ ท่านฟังเทศน์ตรงนี้ ตรงที่ศีล สมาธิ ปัญญา มันเดินถูกต้องหรือไม่ ถ้ามันไม่เดินถูกต้อง ผิด ที่นี้พอมันผิดขึ้นมา

นี่ไง ทำไมถึงต้องบริกรรม

จะไปพักผ่อน นอนหลับตื่นขึ้นมาก็เป็นพระอรหันต์ มันมีที่ไหน มันไม่มี

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันไม่มีเหตุไม่มีผล มันจะรู้จักกิเลสไม่ได้

กิเลสนะ คนเรานะ สิ่งที่ถูกขยำกที่สุดคือกิเลสในใจของตนเท่านั้น กิเลสของคนอื่นไม่เกี่ยวอะไรกับเรา กิเลสของสังคมก็ไม่เกี่ยวอะไรกับเรา สิ่งที่มีมันถูกขยำกอยู่ทุกวันนี้เพราะกิเลสของเราทั้งสิ้น แล้วกิเลสของเรา เราเท่านั้นที่จะต้องรู้จักมัน เราเท่านั้นที่จะต้องเห็นหน้ามัน เราเท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่กำลังกำจัดมัน

กิเลสของเรามากันลึกซึ้ง ที่เราไม่รู้ขณะนี้ พระพุทธเจ้าก็กำจัดให้เราไม่ได้ ครูบาอาจารย์ที่เป็นพระอรหันต์ก็กำจัดให้เราไม่ได้ ท่านคอยชี้คอยแนะ คอยชี้ขุมทรัพย์ คอยบอกวิธีการให้เราเข้าไปรู้จักกิเลสในใจของตน

สิ่งที่เป็นโทษกับเราทุกคนคือกิเลสในใจของคนคนนั้น ไม่ใช่เรื่องอื่นเลย เรื่องอื่นไม่มี มีแต่เรื่องในใจของตน

แต่คำถามไง ทำไมถึงต้องบริกรรม

บริกรรมก็เป็นคำฝากฝังมาจากหลวงปู่มัน ฝากฝัง ถ้าว่าฝากฝังก็ไม่ถูก เป็นคำเตือนหลวงปู่มันเตือนหลวงตาไว้ ให้หลวงตา ถ้าไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทธโธ ไม่ผิดพลาด

ถ้าทิ้งผู้รู้ ทิ้งพุทธโธ ผิดพลาด ผิดพลาดเพราะอะไร ผิดพลาดเพราะว่าเงื่อนไขกิเลสมัน บ่อนให้ว่าเป็นจริงๆ แล้วที่นี้ไอ้คนที่ไม่เป็น มันเสนอเงื่อนไขที่ผิดๆ หมดเลย

เงื่อนไขที่ถูกต้อง ความจริงที่ถูกต้อง กรรณฐาน ๔๐ ห้อง ทำไมแข็งไม่บอก สมาธิแข็งเกิดจากอะไร แข็งทำงานอะไรมาแข็งถึงได้ผลตอบแทนนั้น

แข็งไม่บอกอะไรเลย กำหนดเฉยๆ เป็นสมาธิ นั่งเฉยๆ สมาธิมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมชาติมีอยู่แล้ว เดินไปชนมันเอง

หา? อย่างนี้ต้องมีพระพุทธรูปเจ้าด้วยหรือ ต้องมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นมาค้ำค้ำว่าขนาดนั้นเสียหรือ

ฉะนั้น มันไม่จริงใจ นี่บอกว่าเพราะมันไม่เป็น มันถึงเสนอแนวทางที่ให้ชาวพุทธหลงทางไปหมดเลย แต่เราจะเอาแนวทางที่ถูกต้อง มันก็ทุกข์ มันก็ลำบาก

แต่ลำบากอย่างไรมันเป็นอำนาจวาสนา ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญในใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านถึงชำระล้างกิเลสแล้ว ท่านถึงจะเอาข้อเท็จจริงมาอบรมบ่มเพาะสอนเรา ฉะนั้น ถ้าสอนเรา เรายึดหลักการอย่างนี้

ฉะนั้น เข้าสู่คำถาม

“หลวงพ่อกะ เวลาปฏิบัติเราเฝ้าดูลมหายใจอย่างเดียวโดยไม่บริกรรม เราก็คอยตามดูลมเข้า ดูลมออก ดูลมหายใจร้อนเย็น สถิเราคอยกำกับตลอดไป ไม่บริกรรมได้ไหมคะ”

เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะ เวลาครูบาอาจารย์ คนเรามีกายกับใจๆ แล้วใจมันอยู่ไหนละ ใจมันอยู่ไหน ฉะนั้น เวลาถ้าเรากำหนดลมหายใจ มันก็จะเป็นอานาปานสติ ถ้าเราไม่กำหนดลมหายใจ เราก็หายใจเพื่อดำรงชีวิตไป

หลวงปู่ฝั้นท่านพูดไป หลวงปู่ฝั้นท่านมาเทศน์ที่สนามหลวงนะ

พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โกโธ แล้วชาวกรุงเทพฯ นั่งรถเมล์ไปทำงาน หายใจทิ้งเปล่าๆ หายใจทิ้งเปล่าๆ

เราก็ฟังแล้วก็เฉยๆ นะ แต่ถ้าพูดเป็นวิทยาศาสตร์ เราก็หายใจดำรงชีพไป แต่เราไม่สนใจลม มันก็ไม่ใช่อานาปานสติไป แต่พอจิตมันกำหนดตั้งใจ กำหนดลม พับ! เป็นอานาปานสติทันทีเลย เพราะอะไร เพราะจิตมันกำหนดลม เพราะเราจะหาใจ

จิตคือใจ ใจคือจิต ใจมันกำหนดลมหายใจ มันก็เป็นอานาปานสติ แล้วถ้าเราหายใจอยู่
นี่ เราไม่กำหนด เป็นใหม่ ไม่เห็นมันเป็น นี่ใจ ของมันมีอยู่ แต่มันมองข้ามมันไป

ฉะนั้น สิ่งที่เราเวลาครูบาอาจารย์ท่านฝึกหัดนะ ใจมันเป็นอย่างไร พุทโธมันเป็นอย่างไร ทุก
คนว่าวุ่นไปหมด ผู้ปฏิบัติใหม่

เขาถึงบอกว่า ให้หายใจเข้านี้พุท หายใจออกนี่โธ เพราะลมหายใจก็กำหนด มันก็
เลื่อนลอย ถ้าบวกพุทโธเข้าไป พุทโธเป็นพุทธานุสติ ท่องไป

เวลาครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติ นะ หลวงปู่เจี๊ยะ ครูบาอาจารย์หลายๆ องค์เลย บอกพุทโธ
โวๆ พุทโธๆๆ

พร้อมลมหายใจได้ใหม่

ไม่ได้ นั่นคือคำบริกรรม คำบริกรรมมันแรงได้ มันผ่อนได้ เราจะเร่งให้เร็วก็ได้ พุทโธๆๆ
ถ้าวันไหนอารมณ์มันดีหรือถ้าวันไหนสติมันดีนะ พุทโธ พุทโธ ก็ได้ พุทโธมันซ้ำได้ โวได้ ที่นี้พอ
ซ้ำได้ โวได้ แต่มันก็เป็นคำบริกรรม นี่พุทธานุสติ ระลึกถึงพระพุทธรูปเจ้า พุทโธๆๆ

แต่เวลากำหนดลม หายใจเข้า หายใจออก ถ้าจิตกำหนดที่ลมเป็นอานาปานสติ

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านสั่งสอนไป ลมหายใจสั้น ลมหายใจยาว ลมหายใจ ก็
พรรณนากันไป ใ้เวลานี้เวลาสอนไป จะสอนแต่พิธีกรรม แต่ไม่สอนว่าสมาธิเป็นอย่างไร เพราะมัน
ทำสมาธิไม่เป็น ไม่รู้จักสมาธิหรอก คนสอนสมาธิ ใ้พวกครูสมาธิทำสมาธิไม่เป็นก็เยอะเยอะไป
ไม่เป็นหรอก ถ้าไม่เป็น หายใจเข้า หายใจออก ก็พรรณนากันไป

แต่ถ้าคนเป็นนะ กำหนดลมหายใจ ถ้าจิตมันละเอียดขึ้น ลมหายใจมันชัดเจนขึ้น เห็น
ลมหายใจเป็นแสงเลย เห็น ใ้โฮ! ร้อยแปด ลมหายใจละเอียด ลมหายใจเบา ลมหายใจ
ละเอียดจนจิตปล่อยลมหายใจ ปล่อยลมหายใจเป็นอัปนาสมาธิ มันวางหมดเลย คนเป็นนะ
มันชัดๆ แต่พวกเรามันไม่เป็น

พอมันไม่เป็น เห็นใหม่ หายใจเข้านี้พุท หายใจออกนี่โธ เพื่อความชัดเจน ให้เป็น
รูปธรรม ให้เป็นรูปธรรมที่จับต้องได้

แต่เขาถามว่า สติต้องคอยดูแลหัวใจ ไม่ปรักกรมได้ไหม

ได้ ได้ เพราะมันไม่ใช่อันเดียวกันอยู่แล้ว พุทโธคือพุทโธ คือพุทธานุสติ ลมหายใจคืออา
นาปานสติ กรรมฐาน ๔๐ ห้องนี้

ทำงานเขียนหนังสือ จะเขียนด้วยปากกา เขียนด้วยดินสอ จะเขียนด้วยอะไรละ จะเขียน
ด้วยอะไรก็ได้ แต่ถ้าไม่เขียน มันไม่ได้ทำ

ถ้าไม่เขียนนะ ใจที่ว่างๆ ว่างๆ อากาทั้งนั้น คือความรู้สึก แล้วความรู้สึกที่มันไม่ได้เกาะ
ด้วยอะไร เดี่ยวมันก็หายไป นั่งหลับทั้งนั้น ใจที่นิ่งๆ เป็นสมาธิๆ บางคนกรนเลยนะ นั่งหลับ
ทั้งนั้น เข้าใจว่าเป็นสมาธิ

ไม่ใช่

สมาธิจะ จิตจะเด่นตลอดเวลา เวลาเป็นอัปนาสมาธิสักแต่ว่าปรากฏ สักแต่ว่าปรากฏ
คือมันไม่รู้อะไรเลย ตัวของมันเองเป็นตัวของมันเอง ปรากฏตัวเองไว้ ตัวจิตมันปรากฏ มัน
แสดงตัวของมันเท่านั้น มันไม่ออกไปสู่อายตนะ การรับรู้ของผิวหนัง การรับรู้ของเสียง รูป รส
กลิ่น เสียงดับหมด แต่ตัวมันไม่หายนะ ไม่หาย แต่คำว่า “ปล่อยหมด ว่างหมด ดับหมด” แต่ตัว
มันไม่ดับ อัปนาสมาธิ

ไม่ต้องเข้าถึงตรงนั้นหรอก เข้าถึงได้ยากด้วย แต่แค่อุปจาระ นี้พูดถึงศีล สมาธิ ถ้ามี
สมาธิอย่างนี้ จิตมันสงบระงับแล้วมันมีกำลัง มันมีพลัง ถ้ามีพลังแล้วถ้าน้อมไปสติปัญญา ๔
ถ้าเห็นกายนะ เห็นกิเลส เห็นเวทนา เห็นกิเลส เห็นจิต เห็นกิเลส เห็นธรรมจะเห็นกิเลส

แต่มันไม่เห็นนะ เพราะมันไม่มีสมาธิ มันไม่มีตัวจิต มันไม่มีการแบ่งแยกระหว่าง
อายตนะ มันเลยไม่เห็นกิเลส มันเลยไม่รู้จักกิเลส มันถึงไม่รู้จักโลกียะ โลกุตระอะไร

อันนี้อธิบายยืดยาว เพราะอะไร เพราะบอกว่า ทำไม่ต้องปรักกรม

ถ้าปรักกรมไปแล้วมันจะเข้าสู่สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนา
กรรมฐาน วิปัสสนาคือสติปัญญา คือใช้ปัญญา รู้แจ้งแทงทะลุ มันเป็นสมถะกับวิปัสสนา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าคำบริกรรมฯ สิ่งที่มีคำบริกรรม เพราะบริกรรมให้จิตมันทำงาน แล้วถ้าเป็นสมาธิก็ให้เป็นสมาธิตามความเป็นจริง ถ้ามันเป็นสมาธิไม่ได้หรือล้มลุกคลุกคลาน มันก็อยู่ที่วาสนาของใคร วาสนาของคนมันก็แล้วแต่ ไม่ใช่ว่าทำสมาธิอย่างนี้แล้วจะเป็นอย่างนี้ เหมือนกีฬาเลย ต้อง ๒ ชั่วโมง ต้อง ๘ ชั่วโมง

ไม่ใช่

๕ นาทีเป็นสมาธิก็ได้ ๒๐ ชั่วโมงไม่เป็นสมาธิก็ได้ มันอยู่ที่ว่าจิตของคนเป็นหรือไม่เป็น อานาจา วาสนาคนได้หรือไม่ได้ อยู่ที่คน กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา นี่แหละ อยู่ที่มากน้อยขนาดไหน

ฉะนั้น ถ้าไม่มีคำบริกรรมได้ไหม

ถ้าเราภาวนาได้ ได้

หลวงตาท่านพูดบ่อย ไข้พุทโธๆ พุทโธมาเรื่อยๆ แต่พอเวลาคนชำนาญแล้วนะ อยู่หลังพุทโธ พุทโธจนสงบ กำหนดปั๊บ จบเลย กำหนดแล้วเข้าได้หมด ถ้าคนชำนาญ มันอยู่ที่คนชำนาญหรือคนไม่ชำนาญ

ไข้ไม่เป็นเลยไม่ต้องไปพูดถึงมัน ไม่เป็นคือไม่เป็นเลย เอาพิธีปฏิบัติ เอาวิธีปฏิบัติมาโฆษณาชวนเชื่อ แล้วก็สอนกันตรงนี้ เหมือนทฤษฎี นั่งคุยทั้งวันนะ แต่ทำอะไรไม่เป็นหรอก

แต่คนที่ เป็น ทำให้ชัดๆ แล้วเป็นอย่างไร ใช่ไม่ใช่ ถ้าไม่ใช่ ตั้งต้นใหม่ ล้มก็ขึ้นต้นใหม่ ล้มก็ขึ้นต้น ไม่เป็นไร

ที่นี้หลวงพ่อบอกว่า อย่าทิ้งคำบริกรรม อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ นี่ก็อยู่ๆอยู่ๆ แต่คำบริกรรมด้วยมันเหนื่อยมาก

ก็เหนื่อยดี ทำงาน นี่ไง คนปฏิบัติมันเหนื่อย มันมีสติมีปัญญาตลอดเวลา มันไม่ได้หลับไป

เวลาคนกำหนดแล้วหลับไปเลย “โธ้ย! สมาธิวันนี้สุดยอด” มันนั่งหลับทั้งนั้นนะ แต่คนที่ปฏิบัติเหนื่อยมาก มันเหนื่อย ถ้ามันไม่ลงสมาธิมันเหนื่อยมาก แต่ถ้ามันลงแล้วจบหมด อากา

ว่างหมด ดับหมด สุขหมด ถ้ามันเป็นจริงนะ แต่ถ้ามันเป็นจริงมันจะเหนื่อยมาก แล้วเหนื่อยต่อไปก็จะเครียดมาก พอเครียดมาก แบบว่ามันกดดันมาก

ฝึกหัดของเรา ค่อยๆ ปฏิบัติของเรา ถ้ามันทำได้ก็คือได้ ถ้าทำไม่ได้ก็ทำเพื่อบุญของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้ามันไม่ได้ทำอะไรเลย มันไม่ทำงาน

เวลาเราฟังหลวงตากับหลวงปู่เจี๊ยะคุยกัันมา “แม้แต่สมาธิยังทำกันไม่เป็น สมาธิทำไม่ได้ แล้วมันจะภาวนากันอย่างไร”

แล้วทำไมสมาธิทำไม่ได้ล่ะ

ก็มันไม่มีคำบริกรรมกันนะ ก็มันซีเกียจนะ มันจับปากกาแล้วมันไม่เขียนอะไรเลย จนมันนั่งหลับ จนปากกาหลุดจากมือ แล้วมันบอกเป็นสมาธิ

เศร้า

เราเห็นเวลาท่านคุยกัน ท่านวิตกวิจารณ์นะ ครูบาอาจารย์ของเราถ้าเป็นจริง จะส่งต่ออย่างไร เขาวชนต่อไป ผู้รับช่วง เห็นไหม นักบริหาร ประเทศชาติเราจะมอบไว้เขาวชนรุ่นต่อไป เขาวชนรุ่นต่อไปจะมาเป็นผู้บริหารประเทศ เขาวชนของเรานะ

พระปฏิบัตินะ ท่านก็ดูว่าธรรมทายาทของเรามันนั่งหลับกันทั้งนั้นนะ แล้วไม่ต้องพุทโธ ไม่ต้องบริกรรม นั่งเฉยๆ เป็นพระอรหันต์หมดเลย เหมือนปลาช่อนโดนทุบหัวนั้นนะ ดิ้นพรวดๆ ไม่มีศักยภาพของความเป็นพระเลย จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๕๒. เรื่อง “วิงหาโลก”

กราบเท้าหลวงปู่ ผมเดินจงกรม นั่งภาวนาพุทโธแข่งกับความคิด รู้สึกถ้าปวดขา แต่ฝืนใจให้ครบเวลา ใจมันว่าอยากพ้นโลก เราวิงหาโลกทำไม จึงใคร่ครวญได้ว่า ความคิดที่ออกจากพุทโธไปเป็นโลกทั้งหมด มีแต่พุทโธที่จะยกจิตให้พ้นไปได้ ถึงจุดนี้ร่างกายตื่นตัว เหนื่อยและปวดหายไปหมด จึงอยากทราบว่

๑. ก่อนหน้านี้ก็เลสหลอกให้ปวด หรือความปวดหายไปด้วยสมาธิครับ

๒. ในระหว่างวันมีบท อะยัง โข เม กาโย อากาโร ๓๒ ขึ้นมาเรื่อยๆ ขึ้นมาทันที จิตก็ลด ความคะนองทันที อันนี้ควรทำอย่างไรต่อครับ

ตอบ : เราฝึกหัดปฏิบัติไป เวลามันสมดุลง เวลาสมดุลงมันเท่าทัน พอมันเท่าทัน เห็นใหม่ อากาโรที่ว่าอยากพ้นจากโลก แล้ววิงวาทโลกทำไม

นี่ธรรมมันเกิด

เวลาจิตมันสงบ ถ้าจิตมันเป็นสมาธิ จิตมันมีอะไร มันจะมีของแถม มันจะมีของแถม หมายความว่าใครมีบุญมีบาปอะไรมันจะผุดขึ้น เวลาผุดขึ้น นี่ธรรมผุด ธรรมเกิด ธรรมเกิดไม่ใช่ อริยสัจ

อริยสัจมันต้องจิตสงบ แล้วเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง มันจะเห็นกิเลส แล้วมันใช้วิปัสสนารู้แจ้งแทงตลอดด้วยปัญญา นั่นอีกสเต็มหนึ่ง สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน เวลาปฏิบัติไปแล้วมันจะเข้าใจ มันจะมีความชำนาญชำนาญ

แต่ไม่ต้องไปวัดกับใคร เพราะว่าต้นทุนเดิมของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ต้นทุนเดิมคือกิเลสของคนไม่เท่ากัน ต้นทุนเดิมของคนทุกข์มากทุกข์น้อยแตกต่างกัน มันถึงต้องวิปัสสนาไปจากตรงนั้นนะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ๑. อากาโรหลอกให้ปวดหรือไม่

อันนั้นมันเป็นปกติธรรมดาอยู่แล้ว อากาโรหรือไม่อากาโรมันเกิดขึ้น จะหลอกหรือมันจะไม่หลอกก็เกิดขึ้นจริง

๒. ระหว่างวันมีบทอากาโร ๓๒ เกิดขึ้น แล้วมันมีสติปัญญาขึ้น

มันก็เป็นตอนที่น้ำขึ้น น้ำขึ้นทุกอย่างดีหมดนะ เดียวน้ำลงนะ เวลามันน้ำลงแล้ว เวลา มันทุกข์มันยาก นั่นแหละ

ฉะนั้น อะไรจะเกิดขึ้น เราต้องมีความเพียรตลอดเวลา ความเพียรของเราดูแลในการ
ประพฤติปฏิบัติของเรา ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ปฏิบัติด้วยความถูกต้องชอบธรรม แล้วมันจะเป็น
ความจริง เอวัง